

Asia: VN/1364/2022

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024-2030

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä kirjallista asiantuntijalausuntoa valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

SAK kiittää lausuntopyyntöä ja lausuu asiassa seuraavaa.

Esityksen tavoitteena on parantaa valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Laissa säädettäisiin valtion talousarvioon vuosina 2024–2030 otettavien tutkimus- ja kehittämistoimintaan tarkoitettujen valtuuksien ja määrärahojen yhteismäärästä. Valtuuksien ja määrärahojen määrää lisättäisiin tasaisesti vuosittain.

Markkinataloudessa yritykset innovoivat ja kehittävät toimintaansa pääsääntöisesti omista liiketaloudellisista lähtökohdistaan. Tutkimus- ja kehittämistoiminta hyödyttää kuitenkin yksittäisen yrityksen lisäksi yhteiskuntaa laajemminkin yleisen tuottavuuskasvun myötä. Näiden positiivisten ulkoisvaikutusten takia valtion tuelle on perusteita. Pitkällä aikavälillä palkansaajien ostovoiman kasvu perustuu pitkälti tuottavuuteen, joten tuottavuuskasvua tukeva tutkimus- ja kehittämistoiminta on palkansaajille tärkeää.

Julkinen tuki kannattaa on tarkoituksenmukaista suunnata sellaiseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan, joka ei toteutuisi ilman tukea ja joka synnyttää hyötyjä myös yksittäisen yrityksen ulkopuolella. Tämän vuoksi kohdennettu suora tuki on usein tehokkaampi keino kuin välilliset tuet, kuten verotuet. Sen takia on hyvä, että esimerkiksi uusien verotukien sijaan esitys kasvattaa tutkimus- ja kehittämistoiminnan valtuuksia sekä määrärahoja.

Esitys on siis tavoitteiltaan hyvin kannatettava.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan määrärahojen kasvun kirjaaminen lakiin voi kuitenkin vaikuttaa myös negatiivisesti budjettiprosessiin. Jos niukan menokehyksen puitteissa joitain menoja suojataan lainsäädännöllä, tämä tarkoittaa samalla isompaa niukkuutta muiden määrärahojen osalta. Vaikka tutkimus- ja kehittämistoiminta on tärkeää sekä hyödyllistä, niin pahimmillaan näiden tukien kasvu voi syrjäyttää budjetista muita vielä tärkeämpiä määrärahoja. Jotta sinänsä perusteltu tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen lisääminen ei johda haitallisiin leikkauksiin, on välttämätöntä, että menokehystä vastaavasti kasvatetaan sekä kehitetään.

Kaukoranta Ilkka
SAK ry